

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-12-16 Nr. (1.1.3-141)10-7582

DĖL NUTARIMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 10 d. nutarimo Nr. 152 „Dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – nuostatų projektas).

Projektas ir nuostatų projektas parengti siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 2, 7, 8, 13, 20 straipsnių ir V skyriaus pakeitimo įstatymą (toliau – pakeitimo įstatymas).

Projekto tikslas – nustatyti pacientų ir asmenų, kurie buvo mirusių pacientų išlaikomi arba jų mirties dieną turėjo teisę gauti iš jų išlaikymą (nepilnamečiai vaikai, sutuoktinis, nedarbingi tėvai ar kiti faktiniai nedarbingi išlaikytiniai), taip pat mirusių pacientų vaikai, gimę po jų mirties (toliau kartu – kitas asmuo, turintis teisę į žalos atlyginimą), prašymų dėl turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, (toliau – žala) atlyginimo (toliau – prašymas) teikimo Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijai (toliau – Komisija), jų nagrinėjimo ir Komisijos sprendimų dėl žalos atlyginimo priėmimo, atlygintinos žalos dydžio nustatymo, žalos atlyginimo išmokėjimo iš Vyriausybės įgaliotos institucijos administruojamos sąskaitos, kurioje kaupiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – įstaiga) įmokos žalai atlyginti (toliau – sąskaita), lėšų ir iš sąskaitos išmokėtų lėšų grąžinimo į sąskaitą tvarką.

Nuostatų projekto tikslas – nustatyti Komisijos uždavinį, funkcijas, detalią Komisijos sudarymo tvarką, Komisijos darbo organizavimo, sprendimų įforminimo, Komisijos darbo apmokėjimo, Komisijos sekretoriato (toliau – Sekretoriatas) sudarymo ir darbo organizavimo tvarką.

I. Sprendžiama problema	<p>Pakeitimo įstatymu nustatyta nauja žalos atlyginimo tvarka, pagal kurią Komisija sprendimą dėl atlygintinos žalos priima įvertinusi, ar teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas paciento sveikatai yra padaryta žala ir ar tai nėra neišvengiama žala, tačiau nevertindama įstaigos ir ją padariusio sveikatos priežiūros specialisto kaltės. Komisija sprendimus priima vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamame Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) nurodytais atlygintinos žalos dydžiais, nustatytais pagal pakeitimo įstatyme nustatytus kriterijus. Pakeitimo įstatyme taip pat nustatyta, kad Apraše nustatomi ir kiti žalos atlyginimo tvarkos aspektai: prašymų teikimo Komisijai, jų nagrinėjimo, Komisijos sprendimų dėl žalos atlyginimo priėmimo, žalos atlyginimo išmokėjimo iš sąskaitos lėšų ir iš sąskaitos išmokėtų lėšų grąžinimo į sąskaitą tvarką. Taip pat nustatyti Komisijos sudėties ir jos narių kompetencijos reikalavimai.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, Apraše turi būti nustatytos atlygintinos žalos dydžio nustatymo ir kitos minėtos tvarkos, kad pacientai, įsigaliojus pakeitimo įstatymui, galėtų naudodamiesi pakeitimo įstatyme įtvirtinta ikiteismine žalos atlyginimo tvarka įgyvendinti savo teisę į žalos atlyginimą.</p>
-------------------------	--

	Atitinkamai turi būti tikslinami Komisijos nuostatai – jie turi būti suderinti su pakeitimo įstatymu ir juose turi būti numatyta tik tai, kas nereguliuojama Apraše (Komisijos sudarymo, posėdžių tvarka ir kt.).
II. Siūlomos priemonės	<p>Projektu siūloma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nustatyti prašymų teikimo Komisijai ir jų nagrinėjimo tvarką (dokumentų pateikimo būdus, terminus, nagrinėjimo tvarką ir kt.); 2) nustatyti atlygintinos žalos (turtinės ir neturtinės) dydžio nustatymo tvarką atsižvelgiant į pakeitimo įstatyme nustatytus kriterijus; 3) nustatyti žalos atlyginimo išmokėjimo iš sąskaitos lėšų ir iš sąskaitos išmokėtų lėšų grąžinimo į sąskaitą tvarką. <p>Nuostatų projektu atsižvelgiant į įstatymo nuostatas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tikslinami Komisijos uždavinys, funkcijos, teisės, pareigos, darbo tvarka; 2) nustatoma Komisijos sudarymo tvarka – siūloma nustatyti, kad nevyriausybinų organizacijų kandidatų atranka skelbiama viešai, o iš pasiūlytų kandidatų sveikatos apsaugos ministro sudaryta atrankos komisija sveikatos apsaugos ministrui siūlo skirti konkrečius asmenis atsižvelgiant į kandidatų profesinę kvalifikaciją ir profesinę patirtį ir, jei profesinė kvalifikacija ir profesinė patirtis vienoda, motyvaciją dirbti Komisijoje, taip pat tai, kad Komisijoje būtų kuo įvairesnių sveikatos priežiūros specialybių atstovų (pvz., odontologas, akušeris, įvairių specializacijų gydytojai, slaugytojas). Pastebėtina, kad panaši nevyriausybinų organizacijų kandidatų atranka vykdoma ir sudarant Privalomojo sveikatos draudimo tarybą. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ar socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliotos institucijos atstovas būtų deleguojamas raštu, o Sveikatos apsaugos ministerijos ar sveikatos apsaugos ministro įgaliotos institucijos atstovas būtų pasirenkamas sveikatos apsaugos ministro ir nurodomas įsakyme, kuriuo sudaroma Komisija; 3) detalizuojamas Komisijos narių darbo apmokėjimas (siūloma nustatyti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatas atitinkančius apmokėjimo dydžius – tokius pat, kokie nustatyti šiuo metu Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos darbo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. V-79 „Dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“).
III. Priemonių kaštai	Lėšų poreikis (progozė) žalai atlyginti (išmokoms pacientams, Komisijos narių ir ekspertų atlyginimams ir kitiems procedūriniais aspektams) nurodytas pakeitimo įstatymo projekto (TAIS Nr. XIII-P-3083) aiškinamajame rašte. Projektams įgyvendinti papildomų (nei nurodytos pakeitimo įstatymo projekto aiškinamajame rašte) lėšų nereikės.
IV. Nauda visuomenei	Pacientai ir kiti asmenys, turintys teisę į žalos atlyginimą, remdamiesi Apraše nustatyta tvarka, galės įgyvendinti savo teisę kreiptis į Komisiją dėl žalos atlyginimo, taip pat remdamiesi Apraše nustatyta atlygintinos žalos dydžio nustatymo tvarka galės įsivertinti, kokio apytiksliai dydžio žalos atlyginimą gali gauti, bei įvertinti gauto žalos atlyginimo teisingumą (atitiktį Apraše nustatytiems reikalavimams) – taip žalos atlyginimo procesas Komisijoje taps objektyvesnis ir skaidresnis, bus geriau užtikrinamas pacientų ir kitų asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, vienodas traktavimas (už panašią žalą bus mokamas panašaus dydžio žalos atlyginimas), kartu atsižvelgiant į individualias su žala susijusias aplinkybes. Įstaigoms dalyvavimas žalos atlyginimo procese Komisijoje taps paprastesnis, kadangi jos bus įpareigosios pateikti paaiškinimus dėl žalos aplinkybių pagal apraše nustatytą formą, įstaigai nebereikės Komisijai teikti įvertinimo, ar teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas buvo padaryta neteisėtų veiksmų, ar jas teikęs specialistas yra kaltas dėl žalos.

	Priėmus Vyriausybės nutarimą bus nustatyta objektyvi ir skaidri Komisijos veiklos tvarka, taip pat nuostatuose nustatyta tvarka bus galima sudaryti naujos sudėties kompetentingą Komisiją.
--	---

Plačiau apie projektą siūlomas priemonės:

1) Prašymų teikimo Komisijai ir jų nagrinėjimo tvarka.

Pateikti prašymai bus vertinami 2 etapais: pirmiausia Komisijos sekretoriatas įvertins, ar prašymas ir pateikti dokumentai atitinka nustatytus reikalavimus, taip pat esant trūkumų paprašys juos ištaisyti (neištaisius trūkumų prašymas nebus nagrinėjamas) bei paprašys įstaigos, kuri prašyme nurodyta kaip įstaiga, kurioje pacientui padaryta žala, pateikti paciento medicinos dokumentus ir kitus dokumentus bei paaiškinimą dėl žalos padarymo aplinkybių (aprašo priedas), po to prašymą nagrinės Komisija.

Komisija posėdyje priims sprendimą dėl žalos atlyginimo (taip pat ir jos dydžio) arba neatlyginimo, tačiau jei nuspręs, kad reikia kreiptis į ekspertus dėl išvadų ar į kitus asmenis dėl papildomų dokumentų pateikimo, taip pat kad reikia išklausti papildomą prašymą pateikusių asmens arba įstaigos paaiškinimų, sprendimą priims antrajame posėdyje, t. y. gavusi ir įvertinusi minėtus dokumentus ir (arba) išklausi prašymą pateikusių asmenį ir (arba) įstaigą. Jei Komisija antrajame posėdyje pamatys, kad reikia ekspertų ar kitų asmenų paaiškinimų dėl jų pateiktuose dokumentuose nurodytos informacijos, Komisija sprendimą priims trečiajame posėdyje išklausi ekspertų ir kitų asmenų paaiškinimus.

2) Atlygintinos žalos (turtinės ir neturtinės) dydžio nustatymo tvarka atsižvelgiant į pakeitimo įstatyme nustatytus kriterijus.

Turtinė žala bus nustatoma atsižvelgiant į tiesioginius nuostolius (patirtas išlaidas, tiesiogiai susijusias su padaryta žala, kurios turi būti pagrįstos (būtinės) ir protingos, bei netiesioginius nuostolius (negautas pajamas).

Siekiant išvengti grėsmės, kad kitas asmuo, turintis teisę į žalos atlyginimą, neįgytų turto be teisinio pagrindo (žr. toliau šiame rašte pateikiamą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 11 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-238-313/2019), projekte nurodyta, kad į negautas pajamas įskaičiuojamos tik tos pajamos, kurios iki žalos padarymo buvo pagrįstai ir realiai numatytos gauti ir kurių negauta dėl to, kad padaryta žala pacientui. Taip pat nustatoma negautų pajamų dydžio apskaičiavimo tvarka (formulė, paremta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 11 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-238-313/2019 pateiktos negautų pajamų formulės analogija) atsižvelgiant į tai, kiek kitų asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, pateikė prašymus Komisijai (kuo jų daugiau, į tuo daugiau dalių dalijamos mirusio paciento pajamos, nes pacientui esant gyvam jo pajamos taip pat buvo paskirstomos visiems jo išlaikomiems asmenims), bei į tai, ar kitas asmuo, turintis teisę į žalos atlyginimą, yra nepilnametis (tokiu atveju negautos pajamos jam skaičiuojamos vėlesnės iš šių datų – vaiko pilnametystės arba vidurinio ugdymo programos baigimo), ar ne (tokiu atveju negautos pajamos skaičiuojamos iki amžiaus, kuris paciento mirties dieną yra statistinės gyvenimo trukmės riba).

Įvertinus ribotą sąskaitos dydį bei atsižvelgiant į pakeitimo įstatymo tikslą atlyginti žalą visiems ją patyrusiems pacientams, projektu siūloma nustatyti atlygintinos žalos maksimalų dydį vienam asmeniui, turinčiam teisę į žalos atlyginimą. Šis dydis projekte nustatomas toks pat, koks šiuo metu nustatytas Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo 27 str. 1 d. kaip vienkartinė išmoka šeimai už apdrausitojo asmens mirtį dėl nelaimingo atsitikimo darbe, pakeliui į darbą ar iš darbo arba ūmios profesinės ligos – vidutinio šalies darbo užmokesčio, galiojusio mirties mėnesį, 46,55 dydžio. Tačiau projekte netiesioginių nuostolių (negautų pajamų) maksimalų dydį siūloma nustatyti konkrečia suma (eurais), o ne susieti su kintančiu dydžiu (vidutiniu darbo užmokesčiu), taip siekiant sąskaitos lėšų naudojimą padaryti labiau prognozuojamą (kadangi pakeitimo įstatymu nustatytas žalos atlyginimo modelis yra naujas ir nėra aiškus konkretus jo finansinis poveikis per pirmuosius kelerius metus). Dėl tos pačios priežasties bei siekiant nuoseklaus reguliavimo konkreti suma (100 Eur) pasirinkta ir kaip neturtinės žalos dydžio nustatymo pagrindas (apie ją žr. toliau). Remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainėje (prieiga <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-statistika/pagrindiniai-socialiniai-rodikliai>) pateikiama informacija, vidutinis darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių) 2019 m. II ketv. (*bruto*) buvo 1 289 Eur, taigi maksimalus netiesioginių nuostolių (negautų pajamų) dydis projektu nustatomas 60 000 Eur (1 289 Eur X 46,55 = 60 002,95 Eur).

Projektu siūloma apriboti atlyginamų išlaidų asmens sveikatos priežiūros paslaugoms, vaistiniams preparatams ir medicinos priemonėms (prietaisams) dydį protingu ir objektyviu dydžiu – šios išlaidos neturėtų būti daugiau kaip 2 kartus didesnės už atitinkamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, vaistinių preparatų ir (ar) medicinos priemonių (prietaisų) žalos atsiradimo metu galiojusią kainą ar kainos dalį, apmokamą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų (t. y. už bazinę kainą arba jei bazinė kaina nenustatyta – už maksimalią iš PSDF biudžeto lėšų kompensuojamą kainą (kaip pvz., dantų protezavimo paslaugų atveju). Ši riba pasirinkta įvertinus privačių įstaigų interneto svetainėse skelbiamas asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainas – paprastai jos yra iki 2 kartų didesnės nei PSDF biudžeto lėšomis apmokamų tretinio lygio (aukščiausio, sudėtingiausio) asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinės kainos. Toks ribojimas reikalingas atsižvelgiant į tai, kad sąskaitos lėšų kiekis bus ribotas ir todėl turi būti subalansuoti visų pacientų interesai (kad vienam pacientui nebūtų išmokama nepagrįstai didelė suma, o kitiems neliktų pakankamai lėšų), be to, tai padėtų užkirsti kelią pacientų piktnaudžiavimui, kuomet jie siekdami pašalinti žalos padarinius (pasigydyti) kreiptųsi į privačias įstaigas, kurių teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos yra gerokai brangesnės (arba pačios brangiausios) už kitų privačių įstaigų teikiamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

Vis dėlto dalis asmens sveikatos priežiūros paslaugų, vaistinių preparatų ir (ar) medicinos priemonių (prietaisų) nėra apmokami iš PSDF biudžeto lėšų arba pacientas neturi teisės į asmens sveikatos priežiūros paslaugas, vaistinius preparatus ir (ar) medicinos priemones (prietaisus), apmokamus iš PSDF biudžeto lėšų (pvz., jis nėra apdraustas privalomuoju sveikatos draudimu arba jo sveikatos būklė neatitinka paslaugų, apmokamų iš PSDF, teikimo indikacijų) – tokiais atvejais siūloma nustatyti, kad atlyginamos protingos išlaidos asmens sveikatos priežiūros paslaugoms, vaistiniams preparatams ir medicinos priemonėms (prietaisams). Pastebėtina, kad šiuo atveju taikyti analogišką taisyklę kaip iš PSDF apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų atveju (dėl 2 PSDF lėšomis apmokamų paslaugų kainų maksimalaus dydžio) neįmanoma, nes Mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, teikiamų valstybės ir savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigose, sąraše ir kainose, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. 357 „Dėl Mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašo, kainų nustatymo ir jų indeksavimo tvarkos bei šių paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarkos“ (toliau – Mokamų paslaugų sąrašas), nustatytos kainos yra pernelyg mažos palyginti su privačiose įstaigose taikomomis kainomis (neatitinka realių kainų), be to, Mokamų paslaugų sąraše nurodytų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainos rinkoje yra pernelyg skirtingos (pvz., odontologijos paslaugų kainos skiriasi nuo 2 iki 11 kartų), kad būtų galima identifikuoti dydį, kurio negalima viršyti kompensuojant žalą.

Projektu atlygintinos neturtinės žalos dydžio nustatymas paremtas pakeitimo įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nustatytais kriterijais, kurie projekte detalizuojami. Siūloma nustatyti, kad pagal kiekvieną kriterijų, kurį atitinka padaryta žala, būtų skiriamas tam tikras balų skaičius (nurodytas projekte pateikiamoje Neturtinės žalos atlyginimo kriterijų ir pagal juos skiriamų balų lentelėje (toliau – lentelė), o vėliau visi balai sudedami ir padauginami iš balo vertės, kuri lygi 100 eurų. 100 eurų dydis pasirinktas dėl jau mintų priežasčių (t. y. dėl to, kad yra nekontingentiškas), taip pat dėl to, kad tai yra dažniausias minimalus šiuo metu teismo priteisiamos neturtinės žalos dydis, kuriuo patogiu remtis skaičiuojant neturtinės žalos dydį įvairiais atvejais.

Gautinas neturtinės žalos atlyginimo dydis ir kiekvienam kriterijui priskirtini balai buvo parinkti atsižvelgiant į žalos pacientų sveikatai atlyginimo tendencijas Komisijoje ir teismuose (žr. pridėtamą lentelę ir grafiką) bei atliktą žalos dydžio pagal lentelę modeliavimą (pridedamas) siekiant, kad bendra balų suma ir atlygintinos neturtinės žalos dydis būtų artimas (bent sunkiausių žalų atvejais) teismo ar Komisijos sprendimuose už atitinkamą žalą paskirtai sumai.

Skiriant balus vertinama prašymo pateikimo dieną esanti paciento sveikatos būklė pagal paciento medicinos dokumentuose ir (ar) sprendime, kuriuo nustatytas neįgalumas, darbingumo sumažėjimas ir (ar) specialieji poreikiai, nurodytą informaciją.

Kaip objektyvus vertinimo (balų skyrimo) pagal kriterijų „pakenkimo paciento sveikatai ar jo sužalojimo pobūdis ir sunkumas“ būdas projekte numatytas neįgalumo, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka nustatyto po žalos atsiradimo, jei pagrindinė jo priežastis – žalos sukeltos ligos ir (ar) sveikatos sutrikimai, atsiradimas ar padidėjimas, lyginant su

neįgalumu, nustatyti iki žalos atsiradimo (taip pat atitinkamai specialiųjų poreikių atsiradimas ar padidėjimas arba darbingumo lygio sumažėjimas). Siūloma balus skirti priklausomai nuo neįgalumo ar darbingumo sumažėjimo pasikeitimo masto, t. y. per kiek pakopų padidėjo neįgalumas (pvz., per 1 (nuo lengvo iki vidutinio, nuo vidutinio iki sunkaus), per 2 (pvz., nuo lengvo iki sunkaus) ar per 3 (kai neįgalumas nebuvo nustatytas, o po žalos padarymo nustatytas sunkus neįgalumas) arba per kiek procentų sumažėjo darbingumas (skaičiavimo intervalas 10 proc. darbingumo). Toks pat principas taikomas ir skaičiuojant balus už nustatytus specialiuosius nuolatinės priežiūros (pagalbos) ir nuolatinės slaugos poreikius.

Siūloma, kad tais atvejais, kai pacientas nėra kreipęsis dėl neįgalumo ar darbingumo lygio nustatymo (kai žala nėra tokio pobūdžio, kad būtų galima nustatyti neįgalumą ar darbingumo sumažėjimą, arba pacientas kreiptis dėl tam tikrų priežasčių nenorėjo), balai pagal kriterijų „Pakenkimo paciento sveikatai ar jo sužalojimo pobūdis ir sunkumas“ būtų skiriami pagal paciento organų, jų sistemų ar kūno dalių funkcijų praradimo ar sutrikdymo mastą (vieno organo, organų sistemos arba kūno dalies ar kelių organų, organų sistemų arba kūno dalių funkcijų sutrikdymas ar funkcijų netekimas) ir trukmę (funkcijas galima atkurti ar jos prarastos arba sutrikdytos negrįžtamai). Siūloma kiekvienam iš minėtų atvejų nustatyti balų intervalą, iš kurio Komisija konkrečiu atveju paskirtą balą atsižvelgdama į funkcijų sutrikimo mastą (stipriai ar ne, sutrikusių funkcijų kiekį) bei organų, jų sistemų ar kūno dalių funkcijų svarbą paciento gyvybei ir kasdieniam gyvenimui.

Atskirus balus siūloma nustatyti kramtymo funkcijos sutrikimo ir netekimo atvejais, kadangi atliekant kramtymo funkciją dalyvauja žandikaulis bei daug dantų, todėl vieno ar kelių neesminių kramtant dantų netekimas turėtų būti vertinamas nedidele balų suma (atitinkamai nustatytas mažesnis balų intervalas nei kitų funkcijų sutrikimo ar netekimo atveju).

Siūloma nustatyti, kad kai kuriais atvejais, susijusiais su viena esminių žmogaus gyvenimo sričių – vaikų turėjimu – už žalą būtų skiriami papildomi balai prie balų, skirtų už kitų funkcijų sutrikimus ar netekimą, t. y. už nėštumo netekimą (kuo jis didesnis ir kuo didesni ir tikresni paciento lūkesčiai dėl vaiko gimimo, tuo balų daugiau) ir reprodukcinės funkcijos netekimą (balai būtų skiriami atsižvelgiant į paciento reprodukcinį amžių (jei pacientas jaunas, jam turėtų būti skiriama daugiau balų (t. y. jo neturtinė žala didesnė) nei pacientui, kuriam, pvz., 50 m. ir jo individualios reprodukcinės funkcijos jau nebedidelės) bei turimų vaikų skaičių (neturtinė žala didesnė, jei pacientas netenka reprodukcinės funkcijos dar neturėdamas vaikų).

Žalą pagal kriterijų „sužalojimo įtakos socialiniam paciento gyvenimui pobūdis ir mastas, kuris vertinamas atsižvelgiant į šias aplinkybes“ siūloma vertinti atsižvelgiant į tokius socialinio gyvenimo aspektus kaip galimybė dirbti, mokytis, užsiimti kita veikla (dalyvauti asociacijų, bendruomenių veikloje, užsiimti hobiu ir pan.), rūpintis vaikais ir artimaisiais, sukurti šeimą, išvaizdos pablogėjimą. Kadangi šie aspektai yra labai individualūs (pvz., išvaizdos pablogėjimas viešam asmeniui (aktoriui ar pan.) gali sukelti daug didesnę neturtinę žalą nei kitiems asmenims arba rūpinimosi artimaisiais galimybių sumažėjimas sukels mažesnę ar didesnę neturtinę žalą priklausomai nuo artimųjų savarankiškumo lygio arba nuo to, ar pacientas jais rūpinosi vienas, ar ne), siūloma nustatyti balų intervalą, iš kurio Komisija parinktų geriausiai žalos įtakos paciento socialiniam gyvenimui tinkantį balą.

Žalą pagal kriterijų „Patirtų fizinių kančių (įskaitant skausmą) pobūdis ir mastas“ siūloma vertinti pagal skausmą ir kitus nepatogumus. Skausmo pobūdį ir intensyvumą siūloma vertinti remiantis objektyviais kriterijais – jo trukmę (iki savaitės, nuo savaitės iki 3 mėnesių ir ilgesnis kaip 3 mėnesių) ir jam malšinti (gydyti) skirtų priemonių rūšimi (nestipriam skausmui malšinti skirti paprasti vaistai, stipriam skausmui malšinti skirti narkotiniai vaistai arba invazinės skausmo malšinimo procedūros). Kitiems nepatogumams vertinti (pvz., stoma su maišeliais, trukdantys laisvai judėti), atsižvelgiant į jų įvairovę ir individualų pobūdį, siūloma nustatyti balų intervalą.

Sveikatos sutrikdymo ir laikinojo nedarbingumo trukmę siūloma vertinti konkrečiomis balų sumomis, kadangi ją nesudėtinga objektyviai įvertinti. Jei laikinasis nedarbingumas bus trumpesnis nei projekte nurodyta mažiausia reikšmė (11 dienų), už šį kriterijų balai nebus skiriami.

Žalos vertinimas pagal kriterijus „dėl sužalojimo patirtų emocinių išgyvenimų, psichikos ir elgesio sutrikimų pobūdis ir sunkumas“ ir „paciento sveikatos būklė (įskaitant individualias paciento savybes ir gyvenimo būdą) iki žalos atsiradimo“ siūlomas vadovaujantis tuo pačiu principu – iki žalos atsiradimo pacientas nesirgo atitinkama liga ar sveikatos sutrikimu (arba psichikos ir elgesio sutrikimu) arba sirgo

ir žalos padarymas sukėlė jos paūmėjimą. Emociniams išgyvenimams vertinti projekte siūloma nustatyti balų intervalą, kad Komisija galėtų atsižvelgusi į psichikos ir elgesio sutrikimą skirti individualią situaciją (sutrikimo pobūdį ir mastą) atitinkantį balą. Vertinant paciento gyvenimo būdą iki žalos padarymo siūloma atsižvelgti į tai, ar pacientas piktnaudžiavo alkoholiu, vartojo tabako gaminius ir (ar) su jais susijusius gaminius, narkotines ir (ar) kitas psichoaktyvias medžiagas ir tai prisidėjo prie žalos atsiradimo ar jos pasekmių masto (šiuo atveju žalos atlyginimą siūloma mažinti).

Taip pat siūloma sudaryti galimybę įvertinti ir kitas svarbias aplinkybes, kurių dėl jų individualaus pobūdžio, lentelėje neįmanoma įvardyti – joms siūloma numatyti balų intervalą, iš kurio Komisija parinktų geriausiai kitas aplinkybes atitinkantį balą.

Dar viena siūloma vertinti aplinkybė – paciento prisidėjimas prie žalos kilimo nevykdant įstatymo 12 straipsnio 2, 5 ir (arba) 7 dalyse nurodytų paciento pareigų, kai tai nėra tyčia ar didelis neatsargumas, tačiau vis dėlto turi įtakos žalos kilimui. Šiuo atveju žalos atlyginimo suma pacientui turėtų būti mažesnė nei tuo atveju, jei pacientas būtų vykdęs visas pareigas. Minėtos pareigos yra: bendradarbiauti su įstaigos specialistais ir darbuotojais, suteikti sveikatos priežiūros specialistams informacijos apie savo sveikatą, persirgtas ligas, atliktas operacijas, vartotus ir vartojamus vaistus, alergines reakcijas, genetinį paveldimumą ir kitus pacientui žinomus duomenis, reikalingus tinkamai suteikti sveikatos priežiūros paslaugas, vykdyti sveikatos priežiūros specialistų paskyrimus ir rekomendacijas, informuoti sveikatos priežiūros specialistus apie nukrypimus nuo paskyrimų ar nustatyto režimo.

Projektu siūloma papildomus balus už neturtinę žalą pagal kriterijų „padarytos turtinės žalos dydis“ skirti tik tada, kai turtinė žala yra žymi – viršija 3000 eurų.

Paciento mirties atveju analogiškų neturtinės žalos atlyginimo kriterijų vertinimas numatomas toks pat kaip minėta. Taip pat detalizuojamas neturtinės žalos atlyginimas pagal giminystę, pagal kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą, ir paciento ryšio artimumą ir glaudumą (numatomas balų intervalas, iš kurio konkretų balą Komisija parinks atsižvelgdama į kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą, ir paciento bendro gyvenimo trukmę, bendravimo intensyvumą ir pobūdį) bei kito asmens, turinčio teisę į paciento sveikatai padarytos žalos (turtinės ir neturtinės) atlyginimą, materialinio išlaikymo faktą (visiškai ar nevysiškai išlaikę).

Taip pat siekiant išvengti mokėjimo du kartus už tą patį (negautos pajamas), nurodoma, kad iš žalos atlyginimo sumos (turtinės ir neturtinės žalos sumos) atimamos įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nurodytų išmokų (valstybinio socialinio draudimo ligos išmokos, šalpos neįgalumo pensijos, šalpos našlaičių pensijos arba našlių pensijos, kurių paskirtis tokia pati – kompensuoti jų gavėjų pajamų netekimą), paskirtų dėl pakenkimo paciento sveikatai, jo sužalojimo ar mirties, sumos, gautos ar gautinos tuo pačiu laikotarpiu, kaip ir nustatyti netiesioginiai nuostoliai (negautos pajamos).

3) Žalos atlyginimo išmokėjimo iš sąskaitos lėšų ir iš sąskaitos išmokėtų lėšų grąžinimo į sąskaitą tvarka.

Siūloma detalizuoti žalos atlyginimo išmokėjimo iš sąskaitos lėšų nuostatas, taip pat nustatyti, kad sąskaitoje nesant pakankamo lėšų kiekio žalos atlyginimas vienam pacientui nemokamas dalimis, o išmokama visa žalos atlyginimo suma, kai sąskaitoje atsiranda reikiamas lėšų kiekis (įstaigoms įmokėjus įmokas). Taip pat nustatomas paciento informavimas apie lėšų trūkumą ir žalos atlyginimo išmokėjimo atidėjimą bei numatoma, kad sąskaitos lėšų kiekis skelbiamas viešai sąskaitą administruojančios Vyriausybės įgaliotos institucijos interneto svetainėje, kad pacientai galėtų sekti šią informaciją ir numatyti, kada galima tikėti žalos atlyginimo. Taip pat nustatoma iš sąskaitos išmokėtų lėšų grąžinimo į sąskaitą tvarka (paciento informavimas apie pareigą grąžinti ir kt.).

Projektai skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Projektai derinti su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos banku, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybine akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybine teismo medicinos tarnyba, Lietuvos gydytojų sąjunga, Lietuvos pacientų forumu, Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba, Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos Respublikos odontologų rūmais, Lietuvos privačių sveikatos priežiūros įstaigų asociacija, Lietuvos

ligoninių asociacija, Lietuvos slaugytojų vadovų sąjunga, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Pastabos gautos iš Teisingumo ministerijos, Finansų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos, Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės teismo medicinos tarnybos, Lietuvos gydytojų sąjungos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Nacionalinės sveikatos priežiūros įstaigų asociacijos. Pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, ir argumentai dėl jų nurodyti Projekto ir Nuostatų projekto derinimo pažymose.

Atsižvelgiant į tai, kad pakeitimo įstatymas įsigalioja 2020 m. sausio 1 d. bei į tai, kad priėmus Vyriausybės nutarimą dėl nuostatų projekto patvirtinimo dar reikės gauti informaciją apie deleguojamus į Komisiją asmenis bei priimti sveikatos apsaugos ministro įsakymą dėl Komisijos sudėties tvirtinimo, prašome nuostatų projektą svarstyti **skubos** tvarka.

Projektą parengė sveikatos apsaugos ministro 2019 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-995 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 2, 7, 8, 13, 20 straipsnių ir V skyriaus pakeitimo įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų projektams parengti sudarymo“ sudaryta darbo grupė (vadovė – sveikatos apsaugos ministro patarėja Vilma Srogė (tel. (8 5) 205 3372, el. paštas vilma.sroge@sam.lt). Projektą tiesiogiai rengė Sveikatos apsaugos ministerijos Teisės skyriaus (vedėja Martyna Mickė tel. 205 5295, el. paštas martyna.micke@sam.lt) patarėja Aušrinė Storpirstienė (tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt).

Nuostatų projektą parengė Sveikatos apsaugos ministerijos Asmens sveikatos departamento Specializuotos sveikatos priežiūros skyriaus vyriausioji specialistė Jadvyga Miceikaitė (tel. 266 1474, el. paštas jadvyga.miceikaite@sam.lt) ir Sveikatos apsaugos ministerijos Teisės skyriaus (vedėja Martyna Mickė tel. 205 5295, el. paštas martyna.micke@sam.lt) patarėja Aušrinė Storpirstienė (tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt).

PRIDEDAMA:

1. Projektas, 16 lapų.
2. Nuostatų projektas, 8 lapai.
3. Projekto ir Nuostatų projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 4 lapai.
4. Neturtinės žalos, nustatytos Komisijos ir teismo sprendimuose apibendrinimas ir įvertinimas pagal projektą, 4 lapai.
5. Turtinės ir neturtinės žalos pacientų sveikatai atlyginimo tendencijos, 2 lapai.
6. Projekto derinimo pažyma, 12 lapų.
7. Nuostatų projekto derinimo pažyma, 1 lapas.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga